

Educare (odgoj, obrazovanje i skrb) u *nidu* (gnijezdu): kako s mnogo vlakana istkati finu tkaninu

Tullia Musatti i Susanna Mayer

U tradicionalnim pedagoškim pristupima djeci rane dobi velika je pozornost usmjerena na interakcije djece i odraslih. Tullia Musatti i Susanna Mayer razmatraju implikacije istraživanja koja pokazuju da su razvojna iskustva djece rane dobi znatno šira od samih interakcija s odraslima.

Što znači *odgoj i obrazovanje* kad govorimo o dojenčadi i tek prohodanim mališanima? Tradicionalni pedagoški pristup će odgovor na ovo pitanje tražiti u okviru postupaka odraslih prema djeci. Prema ovom pristupu, socijalni i kognitivni razvoj male djece procvjetat će isključivo kao rezultat njihove interakcije s odraslima. Međutim, znatno drukčije stajalište nastalo je kao rezultat istraživanja ranog razvoja. Socijalni i kognitivni procesi kod sasvim malog djeteta formiraju se i učvršćuju kao rezultat njihove složene interakcije sa socijalnim i fizičkim okruženjem. Ponašanje i aktivnosti drugih ljudi, vršnjaka ili odraslih osoba samo su jedan od značajnih čimbenika tog okruženja. Prema ovom stajalištu, odgoj i obrazovanje sasvim malog djeteta u osnovi znači poticanje njegove interakcije s okruženjem. Odgajateljice tako male djece trebale bi svoju pozornost usmjeriti na poticanje djeteta da stupi u odnos, istražuje i kontrolira svoje okruženje i da stupa u interakcije i zajednička nastojanja ne samo s

odraslima nego i s vršnjacima. Planiranje okruženja za učenje u kojem se ove složene interakcije odvijaju, dobiva novo značenje. Ustanove ranog odgoja i obrazovanja predstavljaju mjesto u kojem se, po nekoliko sati, tijekom dužeg vremenskog razdoblja, susreću djeca jasličke dobi i odrasli. Drugim riječima, to je socijalno okruženje u kojem se tijekom vremena isprepliću i razvijaju različiti interaktivni odnosi. Mnoga zajednička iskustva odraslih i djece, koja se na ovakvim mjestima stječu i nadograđuju, imaju elemente zajedničkog značenja. Mnoge globalne i kompleksne dimenzije socijalnih iskustava koja se stječu i razvijaju tijekom vremena, presudne su u analizi i planiranju odgojno-obrazovne prakse. Željeli bismo upotrijebiti metaforu tkanog materijala kako bismo prikazali složenost i cjelovitost odgojno-obrazovnog okruženja za malu djecu.

Ponašanja, aktivnosti i interakcije djece i odraslih isprepliću se kao niti u tkanini. Kvaliteta tkanine ovisi o tome koliko su dobro niti učvršćene i međusobno isprepletene - njihova jasnoća, glatkoća i izdržljivost mogu se značajno razlikovati. Dječja iskustva u odgojno-obrazovnom okruženju tijekom vremena mogu ostati skup prolaznih, međusobno nepovezanih događaja ili ispričati jednu značajnu priču.

Slijedom ove metafore, možemo reći da je izazov kreiranju odgojno-obrazovnog okruženja za djecu rane dobi istakati bogatu, gusto tkanu tkaninu, koja poput tapiserije priča zanimljivu priču svakom djetetu i odrasloj osobi u ustanovi. Ali, da bismo istkali finu tapiseriju, potrebne su nam profesionalne kompetencije i stručna i poticajna organizacija.

Tijekom akcijskog istraživanja, kojeg smo zajedno s timom profesionalaca iz *Logomago nido* (talijanska ustanova za djecu rane dobi u gradu Pistoia) provodili od 2000. do 2005. godine, izdvojili smo različite dimenzije odgojno-obrazovne prakse koje osiguravaju 'kvalitetu tkanine'.

Uvažavanje svakodnevnog dječjeg života u *nidu*

Bilo da se radi o igri ili dnevnim rutinama, svaki trenutak svakoga dana je važan. Svaki trenutak u dječjem iskustvu je situacija učenja koja pridonosi njegovoj sveukupnoj emocionalnoj i tjelesnoj dobrobiti i izgrađivanju identiteta. Sve je isprepletano, nemoguće ga je razdvojiti. Čak i oni trenuci 'pauze' koji čine djetetov dan u *nidu* - poput čekanja na ručak ili čekanja da se sva djeca ujutro okupe, mogu biti prilike za različita značajna iskustva, poput rituala tijekom igre ili suradnje s odraslima u pospremanju igraćaka. Sljedeće važno jest organizirati dnevni raspored kojeg će dijete prepoznati, očekivati i kontrolirati.

Fizičko okruženje

Posebna pozornost treba se posvetiti fizičkom okviru u kojem tkaninu izrađujemo. Materijali i simboličke karakteristike fizičkog okruženja trebaju biti razmješteni na način da potiču i organiziraju dječje aktivnosti i njihovu interakciju s vršnjacima i odraslim osobama. Ne radi se samo o tome da jasno razgraničimo prostore za igru i opskrbimo ih različitim materijalima. Važno je da djeca znaju koji im materijali stoje na raspolaganju i kako su i gdje smješteni. To će im omogućiti da tijekom vremena uvježbavaju igre, otkriju nove načine upotrebe istih materijala ili da dalje razvijaju iste aktivnosti. Odgajateljice su otkrile da su njihovi vlastiti postupci i položaj u prostoru utjecali na dječju pozornost i sudjelovanje.

Sudjelovanje u dječjem iskustvu

Pletenje i tkanje niti: odgajateljice će biti uključene u djetetov interes za ostale ljude, predmete i aktivnosti i kao eho odražavati njihova otkrića, brige i emocije. On ili ona će poticati interakcije i razmjenu iskustava djece nudeći im prilike za susret u malim grupama. Na ovaj način će odgajateljice pomoći djeci da izgrade sustav zajedničkih vrijednosti i zajedničkih nastojanja.

Uspostavljanje snažnog partnerstva s djetetovim roditeljima

Roditelje je potrebno uključiti u dječja iskustva u *nidu*. Na taj način se osigurava sličnost iskustava koja djeca imaju u *nidu* i kod kuće. Kad su roditelji redovito informirani o svim djetetovim aktivnostima u ustanovi, bolje razumiju značenje aktivnosti za dijete. Roditelji također spremnije donose materijale ili izrađuju rekvizite potrebne za dječje aktivnosti, te su više uključeni u posebne događaje u i izvan centra.

Tullia Musatti i Susanna Mayer istraživačice su na Institutu kognitivnih znanosti i tehnologije Nacionalnog istraživačkog vijeća Italije (*Institute of Cognitive Sciences and Technologies, National Research Council of Italy*).
tullia.musatti@istc.cnr.it
susanna.mayer@istc.cnr.it

